

Надання правової допомоги у попередженні та протидії булінгу (цькуванню)

Інколи люди бувають невинувато жорстокі, коли бачать когось слабшого або залежного від них.

З метою запобігання цькуванню був прийнятий Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу", який доповнив КУпАП статтею 173-4 про відповідальність за цькування.

Булінгом (цькуванням) є діяння (дія або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у **психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві**, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно **малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу**, внаслідок чого **могла бути чи була заподіяна шкода** психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Яких форм буває булінг?

- **Психологічне насильство** – форма булінгу, що включає словесні образи, поширення неправдивих чуток, глузування, залякування, ігнорування, бойкот, відмову від спілкування, погрози, приниження, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, якщо такі дії або бездіяльність завдали шкоди психічному здоров'ю потерпілого.
- **Фізичне насильство** – форма булінгу, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів.
- **Економічне насильство** – форма булінгу, що включає дрібні крадіжки, пошкодження або знищення особистих речей, вимагання грошей, їжі, умисне позбавлення їжі, одягу,

коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру.

- **Сексуальне насильство** – форма булінгу, що включає принизливі погляди, образливі жести, висловлювання, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення чуток тощо.

З розвитком сучасних електронних технологій насильницькі дії (передусім прояви психологічного, сексуального насильства) при булінгу (цькуванні) часто вчиняються за допомогою електронних засобів комунікації, що має назву – кібербулінг.

За булінг як і за будь-яке правопорушення передбачена відповідальність

Відповідно до статті 173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення за **булінг** (цькування) до винної особи може бути застосоване адміністративне стягнення у вигляді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (*від 850 до 1700 гривень*) або *громадські роботи від 20 до 40 годин*.

За **вчинення булінгу групою осіб або повторно протягом року** після накладення адміністративного стягнення законодавством передбачено накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (*від 1700 до 3400 гривень*) або *громадські роботи від 40 до 60 годин*.

У разі цькування малолітніми або неповнолітніми особами віком *від 14 до 16 років*, **відповідальність будуть нести їх батьки або особи, які їх замінюють**. До них застосовуватимуть покарання у вигляді *штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 850 до 1700 гривень)* або *громадські роботи на строк від 20*

до 40 годин, а у випадку вчинення таких дій **групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення**, – у вигляді штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 3400 гривень) або громадські роботи від 40 до 60 годин.

Судова статистика у справах щодо булінгу

Судова статистика свідчить, що у 2019–2020 роках місцеві загальні **суди розглянули 513 справ про адміністративні правопорушення** за ст. 173-4 КУпАП із прийняттям постанов. За цей період було **закрито 261 справу**, із них 36 – з підстав звільнення від адмінвідповідальності при малозначності правопорушення, 121 – через відсутність події і складу адмінправопорушення, 100 – у зв'язку із закінченням строків накладення адмінстягнення.

У судах апеляційної інстанції перебувало на розгляді 30 справ за апеляційними скаргами

Судова практика щодо притягнення винних осіб за вчинення булінгу

- [Постанова Горностаївського районного суду Херсонської області від 19 липня 2021 року у справі № 655/370/21](#) (притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітньої особи).
- [Постанова Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області від 30 липня 2021 року у справі № 676/3889/21](#) (притягнення до адміністративної відповідальності матері малолітньої особи).
- [Постанова Сквирського районного суду Київської області від 11 березня 2020 року у справі № 376/567/20](#) (притягнення до адміністративної відповідальності вчителя початкових класів за цькування малолітньої особи).
- [Постанова Миколаївського районного суду Миколаївської області від 02 березня 2020 року у справі № 945/2220/19](#) (визнання директора школи винною у вчиненні адміністративного правопорушення, у зв'язку з щодо неповідомленням керівником

закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу).

Проблемні питання щодо протидії булінгу

- відсутність чіткого визначення поняття «булінг» у КУпАП;
- неправильна кваліфікація вчинюваних діянь (замість кваліфікувати дії за ч. 3 або 4 ст. 173-4 КУпАП поліцейські кваліфікують дії винних за ч. 3 ст. 184 КУпАП (невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей));
- недоліки складання протоколів про адміністративні правопорушення; закриття судом справ про адмінправопорушення, передбачені ст. 173-4 КУпАП, у зв'язку з відсутністю складу правопорушення або закінченням строку притягнення особи до адмінвідповідальності.
- суду не надається належних та допустимих доказів вини особи у вчиненні ним інкримінованого правопорушення, які б утворювали склад адміністративного правопорушення.

Куди звернутися по допомогу?

До керівника закладу освіти

Повідомлення про випадок булінгу(цькування) може бути подано керівнику закладу освіти в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації, згідно Порядку реагування на випадки булінгу (цькування), затвердженого наказом Міністерством освіти і науки України від 28 грудня 2019 року № 1646.

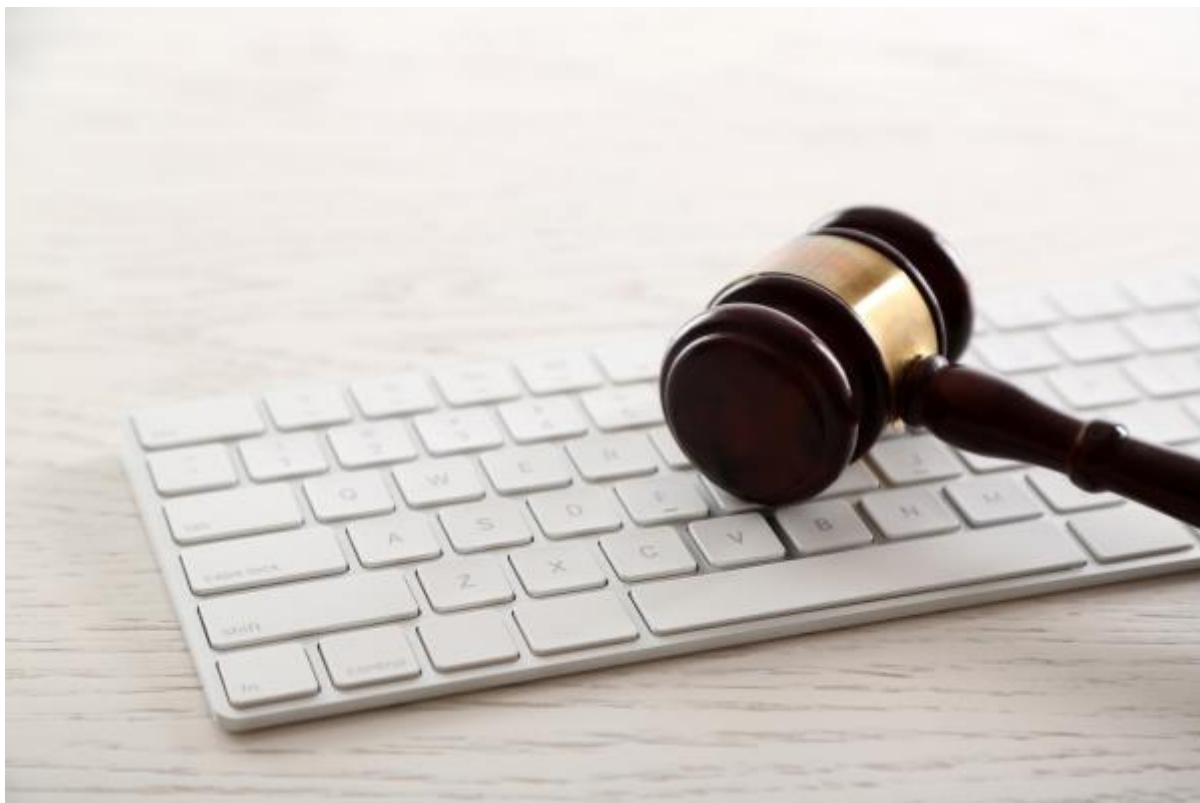
До Національної поліції України

Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – зверніться в поліцію з відповідною заявою, на підставі якої складається протокол про вчинення адміністративного правопорушення. Справа передається до суду і розглядається протягом 15 днів з дня одержання протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

До безоплатної правової допомоги

Якщо у вас виникли питання з приводу булінгу звертайтеся до системи безоплатної правової допомоги. В центрах та бюро надання безоплатної правової допомоги по всій Україні ви можете отримати юридичну консультацію та правовий захист.

Куди можливо звернутися для отримання безоплатної консультації і роз'яснення з правових питань?

Безоплатно консультацію і роз'яснення з правових питань ви можете отримати:

- звернувшись до місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги (контакти: <https://www.legalaid.gov.ua/tsentry>);
- написавши в Телеграм-чат: <http://legalaid.gov.ua/telegram.html> або Вайбер-чат: <http://legalaid.gov.ua/viber.html>;
- скориставшись мобільними застосунками «Безоплатна правова допомога» або «Твоє право (завантажуйте з Google Play чи App Store: <https://bit.ly/3hwwgqR> або <https://bit.ly/3iorbkEt>);
- зателефонувавши на Єдиний телефонний номер системи безоплатної правової допомоги – 0 800 213 103.

Важливо! Якщо дитині необхідна психологічна допомога – звертайтеся на Національну дитячу «гарячу лінію» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей за номером 116-111.

Житомирський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги

вулиця Гагаріна, будинок 47

місто Житомир, 10002

[097] 414 - 7393

zhytomyr1.zhytomyr@legalaid.zt.ua

Відвідайте наш веб-сайт: <https://www.legalaid.gov.ua/>

Наша сторінка на Facebook: <https://www.facebook.com/ZhytomyrMC>